

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 1956, sp. zn. Cz 513/56

Číslo: 50/1957

Právní věta:

Okresní prokurátor je oprávněn ve lhůtě § 48 odst. 1, § 51 zák. o právu rod. popřít otcovství, je-li zájem státu nebo pracujících na tom, aby osobní poměry dítěte byly uspořádány v souladu se zásadou materiální pravdy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.12.1956

Spisová značka: Cz 513/56

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Okresní prokurátor, Popření otcovství

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní prokurátor v Zábřehu podal žalobu podle § 6 odst. 3 o. s. ř. v právní věci Jaroslava Š., nyní neznámého pobytu, proti žalovaným nezl. Petru Š. a Ludmile G. na popření otcovství k žalovanému nezletilci. Podle tvrzení žaloby Jaroslav Š. a Ludmila G. uzavřeli manželství dne 20. října 1945. Manželství bylo rozvedeno rozsudkem krajského soudu v Olomouci ze dne 10. listopadu 1948 a dne 31. července 1949 se narodil Ludmile G. syn Petr Š. Jaroslav Š., jemuž dosud svědčí zákonná domněnka otcovství, toto dítě prý nezplodil, ježto manželé žili spolu pouze 4 měsíce po svatbě, v r. 1946 se rozešli a vůbec se již pohlavně nestýkali. V srpnu 1948 byl Jaroslav Š. ve vazbě krajského soudu v Liberci a od té doby je neznámého pobytu. Je proto podle tvrzení žaloby vyloučeno, aby Jaroslav Š. byl otcem nezletilého Petra Š.

Lidový soud v Zábřehu žalobu okresního prokurátora odmítl. Podle odůvodnění může ve lhůtě § 48 odst. 1 zák. o právu rod. na popření otcovství žalovat jedině otec nebo matka dítěte a teprve kdyby zákonná lhůta k podání žaloby uplynula, může tak učinit jen generální prokurátor, vyžaduje-li to obecný zájem. Zásah okresního prokurátora je podle názoru lidového soudu vyloučen v případech týkajících se osobních nebo rodinných poměrů.

Krajský soud v Olomouci, který projednával věc na stížnost okresního prokurátora, napadené usnesení potvrdil. Podle názoru krajského soudu je popěrné právo podle § 48 zák. o právu rod. ryze osobním právem manželovým a nepřísluší nikomu jinému, leč by tak stanovil zákon. Podle jediné

výjimky § 48 odst. 2 zák. o právo rod. může v tomto řízení vystoupit zákonný zástupce. Je-li Jaroslav Š. nezvěstný, nemohl by sám žalobu podat, ani by mu nemohl být zřízen k tomu účelu opatrovník, neboť ten není oprávněn žalobu na popření otcovství vznést.

Nejvyšší soud rozhodl na stížnost pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že uvedeným rozhodnutím krajského soudu v Olomouci a lidového soudu v Zábřehu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Podle znění § 6 odst. 3 o. s. ř. je předpokladem návrhu prokurátora na zahájení řízení jednak to, aby k zahájení řízení bylo potřebí vůbec návrh učinit, jednak to, aby šlo o ochranu zájmu státu nebo pracujících. Přes slovné znění tohoto ustanovení není však pochyby o tom, že prokurátor na jedné straně může též podat podnět k zahájení řízení z povinnosti úřední, na druhé straně však nemůže podat návrh na zahájení řízení ani v některých věcech, i když jsou v nich splněny oba zmíněné předpoklady. Tak tomu bude na př. v případě, kde tomu brání předpisy hmotného práva, jako je tomu u osvojení, kde podle zákona o právu rodinném je nezbytný souhlas určitých osob (§ 66 odst. 2 zák. o právu rod., viz i Štajgr, Boura: Prokurátor v občanském soudním řízení, str. 44 a násl.).

Naproti tomu ve znění ustanovení § 6 odst. 3 o. s. ř. nelze vyčíst, že by podání návrhu prokurátorem bylo vyloučeno v těch případech, kde jde o t. zv. osobní právo. Stanoviska nositelů těchto osobních práv, jaká zaujmou v řízení, mohou mít vliv na věcné vyřízení návrhu, nemohou však zabránit tomu, aby prokurátor podal návrh na zahájení řízení. Proto i v řízení o popření otcovství prokurátor může podat návrh na zahájení řízení, je-li v konkrétním případě zájem státu nebo pracujících na tom, aby osobní poměry dítěte byly uspořádány v soulase se zásadou materiální pravdy (srov. str. 90 shora uvedeného díla). Ostatně ze speciálního ustanovení § 280 odst. 2 o. s. ř., které vyhradilo podání žaloby na popření otcovství generálnímu prokurátorovi, jestliže lhůty k podání této žaloby, jak je stanovil zákon o právu rodinném, již uplynuly, je patrné, že nejde o takové právo, které by nemohlo být uplatněno prokurátorem.

Okolnost, že opatrovník nepřítomného manžela nemůže jménem nepřítomného podat žalobu na popření otcovství k dítěti, které se manželce narodilo (viz rozhodnutí č. 13/1953 Sbírky rozhodnutí čs. soudů), nemá pro otázku, o kterou jde, význam. Prokurátor je strážcem socialistické zákonnosti a vystupuje v řízení k ochraně zájmů státu a pracujících, kdežto opatrovník hájí jen soukromý zájem svého chráněnce.

Jestliže tedy soudy obou stolic nepřiznaly prokurátorovi v daném případě oprávnění podat návrh na zahájení řízení o popření otcovství k nezletilému Petru Š., pak si vyložily zákon nesprávně a porušily jej v ustanovení § 6 odst. 3 o. s. ř.